

Dragsmörjmedelsbärare (boraxfria)
Jesper Danielsson / JAKOKEM AB
NTTF, Örebro 2009-12-09

Agenda

Dragsmörjmedelsbärare

- Definition / funktion
- Vad är en dragsmörjmedelsbärare
- Olika förbehandlingsar
- Kriterier för att välja rätt
- Boraxfria alternativ

2

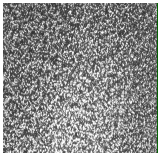

Definition / funktion

En dragsmörjmedelsbärare (dsb) är en blandning av olika salter som i löst tillstånd appliceras på trådytan EFTER det att glödska/oxider tagits bort medelst betning/ mekanisk skalning, för att skapa en lämplig kristallstruktur på trådytan innan dragning. Detta för att se till så att smörjmedlet i sig följer med in i dragskivan.

Dragsmörjmedlet klamrar sig fast vid de fasta partiklar som bildats av dsb och således förhindras detsamma att backa ut ur dragskivan.

3

RUXI **JAKOKEM AB**

Vad är en dragsmörjmedelsbärare

Dragsmörjmedelsbärare kan traditionellt sätt delas upp i flertalet olika grupper:

- Kalk - Ca(OH)₂
- Järnhydroxid + kalk
- Fosfater+ (kalk, borax, salter)
- Borax (Na₂B₄O₇ · 10 H₂O, Sodium deca hydrate)
- Saltblandningar (boraxfria) sulfater, silikater, polymerer, lösliga fosfater mm.)

Dragsmörjmedelsbärarens huvudsyften kan sägas vara:

- Absorbära eventuella syra rester från en betningsprocess
- Bra och jämn kristallbildning (snabb och fastsittande)
- Öka på dragbarheten
- Hålla pH-värdet stabilt

4

RUXI **JAKOKEM AB**

Vad är en dragsmörjmedelsbärare

Dragsmörjmedelsbärarens kända nackdelar:

- Fuktupptagningsförmågan
- Skivslitage ökar vid felaktigt utförd beläggning (salter/överskott av salter)
- Processen att belägga tråden med en dsb kan kräva god övervakning

Boraxfamiljen

5

RUXI **JAKOKEM AB**

Olika förbehandlingsmetoder

<p>MEKANISK SKALNING</p> <ul style="list-style-type: none"> • Slipning + ev. borstning • Skalbrytning + borstning • Skalning • Blästring <p>+ ev. beläggning av Smörjmedelsbärare (in-line)</p>	<p>BETNING (H₂SO₄ el HCl)</p> <ul style="list-style-type: none"> + kalk + borax + "salt" + fosfat & kalk + fosfat & borax + fosfat & "salt"
--	--

6

RUXI **JAKOKEM AB**

Kriterier för att välja rätt

- Vilken typ av tråd?
- Förbehandling (styr konc.)
- Användarkrav på bäraren
  - Hårda/mjuka kristaller
  - Små/stora kristaller
- Energiåtgång – löslighet, klumpbildning
- Pris

7

RUXI **JAKOKEM AB**

BORAX

Giftförklarar december 2010:

- Ny märkning
- Ny hantering
- Tre nivåer

Det är inte svårt att ersätta borax, utmaningen ligger i priset.

Trend i Europa: kalk (kräver god övervakning)

Exempel

Substance with acute oral toxicity, LD₅₀ = 257 mg/kg

EU → harmful
 USA → toxic
 Australien → harmful
 New Zealand → hazardous
 Japan → toxic
 India → non-toxic
 Malaysia → harmful
 China → not dangerous

GHS → danger (exploding man)

8

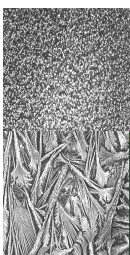

RUXI **JAKOKEM AB**

Välja rätt dsb

Låg-, och mellankolhaltig tråd

Förutsättningar:
 Oftast billigast möjliga bärare, normalt borax
 Små/stora, hårda eller mjuka kristaller spelar oftast ingen roll
 Så länge vi får tillräckligt med smörjmedel på i första draget
 Kan även innehålla "smörjmedelsfunktion"

9

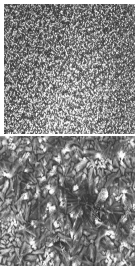
RUXI **JAKOKEM AB**

Välja rätt dsb

Högholhaltig tråd

Förutsättningar:
Oftast hårda kristaller som klarar av en tuff första reduktion
Storlek och form på kristallerna bestäms av bärarens funktion

Förslag:
Sulfatbaserad (mjuka) med inblandning av silikater (hårda)
och ev. polymerer för bättre vidhäftning mot träden

10

RUXI **JAKOKEM AB**

Välja rätt dsb

Rostfri tråd

Förutsättningar:
Oftast stora kristaller med stor
upptagningsyta av smörjmedel

Förslag:
Sulfatbaserad (stora samt mjuka) vid batchdoppning samt
en viss polymer för snabbare torktid vid in-line process

11

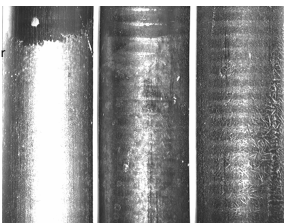
RUXI **JAKOKEM AB**

Välja rätt dsb

Sammanfattning:

Stora, taggiga & mjuka kristaller - Sulfater
Mindre och hårdare - Silikater
God vidhäftning - Kaliumsulfat

Allt ovan kan täckas in av
olika polymerer

12

RUXI
INTEGRATED

JAKOKEM AB
Säkerhet • Miljö • Kvalitet

Snabbfosfatering

Förutsättningar:
In-line process där vi försöker nå en saltbärares funktion samt ett undre skikt med kemisk fosfatering för en något mildare dragning

Nackdelar:
Innehåller vissa märkningspliktiga kemikalier (kan uppvägas av kundens minskade kostnad för traditionell fosfatering).

Kräver god övervakning av bärarbadet, koncentration, pH & Zn-halt

13

RUXI
INTEGRATED

JAKOKEM AB
Säkerhet • Miljö • Kvalitet

Framtiden?

Kommer vi att behöva saltbaserade bärare i traditionell mening?

Nya idéer med fettsyror (flytande i rumstemperatur)
Nya idéer med rena organiska syror
Nya idéer med utrustningar som hjälper smörjmedlet utan bärare

14

RUXI
INTEGRATED

JAKOKEM AB
Säkerhet • Miljö • Kvalitet

Tack!

15
